

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 7.10.2009
KOM(2009)529 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY

dotyczący rozpoczęcia konsultacji z Nigrem na mocy art. 96 umowy z Kotonu

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY

dotyczący rozpoczęcia konsultacji z Nigrem na mocy art. 96 umowy z Kotonu

Po okresie niepokoju w latach 90-tych Niger doświadczył przez ostatnie dziesięć lat okresu relatywnej stabilności, mającej fundamentalne znaczenie dla kraju zaliczającego się do najuboższych na świecie. W ostatniej dekadzie, na którą złożyły się dwa mandaty prezydenta Tandji, pomimo dużego wzrostu demograficznego i bardzo poważnych ograniczeń klimatycznych, udało się utrzymać w kraju stabilną sytuację gospodarczą dzięki wysiłkom podejmowanym na rzecz rozwoju.

W związku z wyborami mającymi się odbyć w listopadzie i grudniu tego roku prezydent Tandja stał się powodem zawirowań politycznych, nosząc się z zamiarem pozostania na czele państwa po zakończeniu drugiej kadencji, która dobiega końca dnia 22 grudnia br. mimo, że przepisy konstytucji z 1999 r. nie przewidują takiej możliwości.

W swoim komunikacie do narodu z dnia 29 maja br. prezydent Tandja potwierdził chęć zorganizowania referendum w sprawie nowej konstytucji, która umożliwiałaby mu utrzymanie stanowiska po zakończeniu drugiej pięcioletniej kadencji. Na wniosek Zgromadzenia Narodowego Trybunał Konstytucyjny wydał już opinię negatywną w sprawie możliwości ponownego wyboru lub przedłużenia kadencji prezydenta Tandji oraz zmiany konstytucji na drodze referendum. Prezydent Republiki uznał tę opinię za niewiążącą i, korzystając ze swoich uprawnień instytucjonalnych, podpisał dnia 26 maja 2009 r. dekret o przedterminowym rozwiązaniu Zgromadzenia Narodowego (wybory parlamentarne miały się odbyć w listopadzie i grudniu br.).

Dnia 9 czerwca, powołując się na stabilną sytuację kraju, konieczności ukończenia rozpoczętych przez siebie projektów w dziedzinie rozwoju i poszanowania suwerennej woli ludu, prezydent ogłosił datę mającego się odbyć referendum (4 sierpnia 2009 r.) dotyczącego nowej konstytucji wprowadzającej następujące zmiany: przejście do systemu prezydenckiego, nieposiadającego aktualnego ograniczenia (dwie) liczby kadencji prezydenckich; utworzenie senatu; zmianę w odniesieniu do Trybunału Konstytucyjnego, którego liczba członków miałaby wynosić dziewięć; potwierdzenie zasady amnestii. Zakładałaby ona ponadto trzyletni okres przejściowy umożliwiający głowie państwa pozostanie u władzy po dniu 22 grudnia br. bez konieczności stawiania przed wyborcami.

Na ponowny wniosek grupy partii należących do opozycji, występując tym samym po raz drugi przeciwko zamysłom prezydenta Tandji, Trybunał Konstytucyjny opublikował w dniu 12 czerwca br. orzeczenie anulujące dekret w sprawie referendum, uzasadniając to tym, że został on „wydany w sposób sprzeczny z przepisami art. 49 i 135 konstytucji”. Tymczasem Rada Republiki, powołana w trybie nagłym przez prezydenta po raz pierwszy od czasu jej utworzenia na mocy konstytucji z 1999 r., zadeklarowała, że w związku z nieobecnością Zgromadzenia Narodowego nie posiada kompetencji do podejmowania decyzji. Nazajutrz po wydaniu przez Trybunał orzeczenia Niezależna Krajowa Komisja Wyborcza wezwała do wzięcia udziału w głosowaniu w wyborach parlamentarnych w dniu 20 sierpnia, wykluczając tym samym organizację referendum.

Dnia 29 czerwca prezydent, przyznając sobie trzy dni wcześniej szczególne uprawnienia na mocy art. 53 konstytucji, zareagował na stanowisko Trybunału poprzez zawieszenie go w pełnieniu swoich funkcji. Trybunał następnie rozwiązano i powołano nowy, w skład którego nie weszli członkowie, którzy powinni być wyznaczeni przez Zgromadzenie Narodowe.

W dniu 8 lipca 2009 r. prezydent zmienił ustawę 2006-24 o organizacji, obowiązkach i funkcjonowaniu Wysokiej Rady ds. Komunikacji (CSC). Zmiana ta polegała na przyznaniu prezydentowi CSC szczególnych uprawnień, na wzór przyznanych samemu sobie przez prezydenta, pozwalających mu na sankcjonowanie według własnego uznania wszelkich organów prasy, które rozpowszechniałyby lub publikowały informacje, mogące potencjalnie zagrażać porządkowi publicznemu lub stanowiące zamach na bezpieczeństwo państwa.

Dnia 12 lipca br. prezydent Tandja rozpoczyna komunikatem do narodu kampanię referendalną, zwracając się do ludności o jednoznaczne głosowanie na „tak”.

Referendum odbyło się dnia 4 sierpnia bez większych incydentów, choć zanotowano szereg nieprawidłowości w procedurze głosowania. Ze względu na brak niezależnych obserwatorów wyborów poziom frekwencji wyborczej jest kontrowersyjny: według opinii międzynarodowych mediów, misji dyplomatycznych obecnych w Nigrze i opozycji, frekwencja była bardzo niska; według oświadczenia komisji wyborczej z dnia 7 sierpnia frekwencja miała wynosić 68,3%, z czego 92,5% głosów miano oddać na „tak”, na korzyść zmian w konstytucji promowanych przez prezydenta. Opozycja wezwała do bojkotu referendum.

W dniu 2 lipca Prezydencja Unii Europejskiej opublikowała deklarację, w której daje wyraz poważnej trosce, z jaką Unia odnosi się do sytuacji politycznej w Nigrze, a zwłaszcza do korzystania z art. 53 konstytucji przez prezydenta w celu przyznania sobie szczególnych uprawnień, wykorzystanych do rozwiązania Trybunału Konstytucyjnego i przeprowadzenia referendum wyraźnie niezgodnego z konstytucją.

W dniu 9 lipca br. Komisja skierowała list do prezydenta Tandji, w którym wyraża ten niepokój i wzywa do poszanowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Komisarz wskazał na konieczność sprawdzenia zgodności środków podjętych przez prezydenta Tandję z zasadniczymi elementami umowy z Kotonu i bezzwłocznego rozpoczęcia intensywnego dialogu politycznego z rządem Nigru, zwracając jednocześnie uwagę na to, że w przypadku, gdyby dialog nie doprowadził do zadowalającego kompromisu, Komisja byłaby zmuszona zaproponować formalne rozpoczęcie konsultacji na mocy art. 96 umowy z Kotonu.

W dniu 24 lipca w Niamej, zgodnie z art. 8 umowy z Kotonu i załącznikiem VII do tejże umowy, przedstawiciele Unii Europejskiej spotkali się z przedstawicielami rządu Nigru w ramach intensywnego dialogu politycznego. Dialog nie pozwolił jednak stwierdzić, że ze strony rządu istnieje Nigru wola powrotu do prawowitych ram konstytucjonalnych.

Tymczasem w dniach 20 i 21 lipca wspólna misja ONZ-UA-ECOWAS udała się do Niamej w celu podjęcia próby rozładowania kryzysu. Stanowisko prezydenta Tandji nie uległo jednak zmianie.

Dnia 31 lipca Prezydencja Rady Unii Europejskiej w swojej deklaracji ponownie wyraziła niepokój Unii w związku z sytuacją w Nigrze. Prezydencja zaznaczyła, że referendum z dnia 4 sierpnia br. stanowi pogwałcenie konstytucji i jest sprzeczne z opinią Trybunału Konstytucyjnego. Rozwiązanie Trybunału Konstytucyjnego i sprawowanie władzy rządowej bez nadzoru parlamentarnego uważane są za poważne naruszenia podstawowych zasad

demokratycznych, będących podstawą państwa prawa. Unia Europejska wyraziła swój żal wobec faktu, że w trakcie dialogu rząd Nigru nie wykazał woli przywrócenia porządku demokratycznego i konstytucyjnego. W deklaracji podkreśla się ewentualne konsekwencje pogwałcenia umowy z Kotonu dla współpracy między obiema stronami i zwraca się do organów rządowych Nigru o bezzwłoczne przywrócenie porządku demokratycznego i konstytucyjnego.

Art. 9 ust. 2 umowy o partnerstwie AKP-WE, podpisanej w Kotonu w dniu 23 czerwca 2000 r. i zmienionej w Luksemburgu w dniu 25 czerwca 2005 r., określa zasadnicze elementy, na których opiera się to partnerstwo. Zakłada on, że poszanowanie zasad demokratycznych i państwa prawa, na których opiera się partnerstwo AKP-UE, stanowi również podwaliny krajowej i międzynarodowej polityki Stron i jest zasadniczym elementem wspomnianej umowy.

W związku ze wspomnianą umową i sytuacją polityczną w Nigrze, Komisja – bez uszczerbku dla uprawnień, jakie posiada prezydent Tandja do dnia 22 grudnia br. – stwierdza naruszenie zasadniczych elementów tejże umowy i uznaje, iż konieczne jest rozpoczęcie procesu konsultacji z organami sprawującymi władzę w Nigrze w celu zbadania możliwości rozwiązania kryzysu i przywrócenia porządku konstytucyjnego. Konsultacje te powinny przyczynić się do szybkiego odnowienia zgodnego i obejmującego wszystkich dialogu politycznego, który umożliwiłby określenie ram konstytucyjnych, na które zgodziłby się wszystkie siły polityczne kraju. Zostaną one przeprowadzone zgodnie z art. 9 i 96 zmienionej umowy z Kotonu, przy uwzględnieniu wyników mediacji i konsultacji przeprowadzonych uprzednio przez UE i inne instytucje międzynarodowe.

Dialog taki umożliwi rządowi Nigru, a także innym siłom politycznym i przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego, określenie swoich intencji i propozycji wyjścia z kryzysu, natomiast Unii Europejskiej pozwoli zorientować się, w jakim stopniu mogłaby – w oparciu o dialog – wspierać inicjatywy mające na celu przywrócenie poszanowania zasad określonych w art. 9 ust. 2 zmienionej umowy z Kotonu.

Z powyższych względów Komisja proponuje Radzie, aby listem, którego projekt załączono, zaprosiła Republikę Nigru do podjęcia konsultacji na mocy art. 9 i 96 zmienionej umowy z Kotonu.

Komisja proponuje, aby na okres konsultacji ograniczyć działania na rzecz współpracy, będące już w toku i działania planowane w ramach programów ujętych w podpisanym ostatnio krajowym programie orientacyjnym w ramach 10. EFR do płatności związanych z umowami będącymi w trakcie wykonywania, do akcji humanitarnych lub skierowanych bezpośrednio dla ludności oraz do działań polegających na przygotowywaniu przyszłych projektów. Pozostałe elementy współpracy z Nigrem na rzecz rozwoju zostałyby zawieszone do momentu znalezienia zadowalającego wyjścia z kryzysu.

ZAŁĄCZNIK

Bruksela, dnia ... r.

Prezydent Republiki Nigru

PROJEKT

Szanowny Panie Prezydencie!

W liście Komisji z dnia 9 lipca br. i w deklaracjach Prezydencji z dnia 2 i 31 lipca 2009 r. Unia Europejska wyraziła głęboką troskę w związku z sytuacją polityczną w Nigrze i zaapelowała o jak najszybsze przywrócenie porządku konstytucyjnego. Unia Europejska uważa, że referendum z dnia 4 sierpnia br. jak i proces do niego prowadzący stanowią pogwałcenie przepisów konstytucji. W deklaracji Komisji z dnia 10 sierpnia br. powtórnie wyraża się tę troskę. Wyżej wspomniane działania stanowią poważne naruszenie zasadniczych elementów, o których mowa w art. 9 ust. 2 umowy o partnerstwie AKP-WE, podpisanej w Kotonu dnia 23 czerwca 2000 r. i zmienionej w Luksemburgu w dniu 25 czerwca 2005 r., której Republika Nigru jest stroną.

Unia Europejska wyraziła swój żal wobec faktu, że w trakcie dialogu rząd Nigru nie wykazał woli przywrócenia porządku demokratycznego i konstytucyjnego. Podkreśliła ona także ewentualne konsekwencje, jakie miałyby pogwałcenie umowy z Kotonu dla współpracy między obiema Stronami i zwróciła się do organów rządowych Nigru o bezzwłoczne poczynienie niezbędnych kroków zmierzających do przywrócenia praworządności konstytucyjnej poprzez znalezienie konsensusu oraz dialog obejmujący wszystkie partie polityczne i inne ugrupowania wchodzące w skład społeczeństwa obywatelskiego Nigru.

W tym kontekście przeprowadzenie wyborów parlamentarnych zapowiedzianych na dzień 20 października br. miałyby zasadnicze znaczenie dla stworzenia klimatu zaufania i otwartości, koniecznego dla wyjścia z kryzysu. Unia Europejska zwraca się do nigerskich organów rządowych o podjęcie wszelkich niezbędnych kroków w celu zapewnienia, aby wybory były sprawiedliwe i przejrzyste, objęły wszystkich i miały pokojowy przebieg.

Zgodnie z art. 96 umowy z Kotonu, wzięwszy pod uwagę zasadnicze elementy, o których mowa w art. 9 ust. 2 tej umowy, pragniemy zaprosić Pański kraj do podjęcia konsultacji, które zgodnie ze wspomnianą umową, będą miały na celu dogłębne zbadanie zaistniałej sytuacji i – w stosownym przypadku – znalezienie odpowiednich rozwiązań.

Proponujemy, aby konsultacje te odbyły się w najbliższym czasie w Brukseli, w terminie do uzgodnienia między stronami.

Z wyrazami szacunku,

W imieniu Rady

W imieniu Komisji

Do wiadomości: Prezydencja Rady Ministrów AKP-UE
Prezydencja Komitetu Ambasadorów AKP
Sekretariat Generalny Grupy Państw AKP